

รหัสมาตรฐานด้านยา

กระทรวงสาธารณสุขได้มีความพยายามที่จะจัดทำรหัสยามาตรฐานมาตั้งแต่ประมาณปี พ.ศ.2529 เพื่อใช้เป็นรหัสกลางสำหรับโรงพยาบาล/หน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข มีการกำหนดรหัสยาตามชื่อสามัญ (generic name) ของยาสำหรับรายการยาในบัญชียาหลักแห่งชาติ แต่ไม่ได้นำไปใช้อย่างแพร่หลาย เนื่องจากข้อจำกัดต่าง ๆ ได้แก่ ความไม่ครอบคลุมรายการที่มีความแรงและขนาดบรรจุต่าง ๆ กัน/รายการที่อยู่นอกบัญชียาหลัก ๆ รวมถึงกรณีที่มีการปรับปรุงบัญชียาหลักแห่งชาติ

ต่อมาในปี พ.ศ. 2543 ได้มีการแต่งตั้งคณะทำงานหลายชุดเพื่อจัดทำรหัสมาตรฐานด้านต่าง ๆ รวมทั้งด้านยา โดยมีสำนักนโยบายและแผนสาธารณสุข (สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ในปัจจุบัน) เป็นแกนดำเนินการ ซึ่งในส่วนของยาได้มีการแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อกำหนดมาตรฐานและจัดทำรหัสยาดังต่อไปนี้

- ❖ คณะทำงานจัดทำรหัสยา
- ❖ คณะทำงานจัดทำรหัสมาตรฐานข้อมูลและชุดโครงสร้างข้อมูลของยาที่มีการขึ้นทะเบียนในประเทศไทย

จากนั้นในปี พ.ศ. 2545 จนถึงปัจจุบัน กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ โดยสำนักพัฒนาระบบบริการสุขภาพได้มีการดำเนินการจัดทำรหัสมาตรฐานและชุดโครงสร้างข้อมูลของยาต่อ โดยคณะทำงานพัฒนาระบบฐานข้อมูลด้านยา

หลักการ

คณะทำงาน ฯ ได้ร่วมกันกำหนดหลักการสำหรับเป็นแนวทางดำเนินงานในการกำหนดรหัสมาตรฐานด้านยา ดังนี้

- ❖ เป็นรหัสยากลางที่ทุกหน่วยงานสามารถนำไปใช้ในการอ้างอิงในทุกบริบท เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลกันได้
- ❖ กำหนดให้ครอบคลุมเภสัชเคมีภัณฑ์ที่ขึ้นทะเบียนเป็นยาในประเทศไทยเป็นอย่างน้อย
- ❖ เป็นตัวเลขเพื่อรองรับระบบรหัสแท่ง
- ❖ กำหนด รหัสยาตามชื่อสามัญ (generic name) ของตำรับยา
- ❖ หน่วยงานยังสามารถใช้รหัสเดิมของตนเองได้โดยที่จัดความสัมพันธ์ของฐานข้อมูลเดิมให้สัมพันธ์กับฐานข้อมูลรหัสมาตรฐานของยา

ฐานข้อมูลที่ใช้ในการกำหนดรหัส

- ❖ ฐานข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ได้แก่
  - ฐานข้อมูลทะเบียนตำรับยาแผนปัจจุบัน
  - ฐานข้อมูลตัวยาสาคัญ

- ฐานข้อมูลผู้ผลิต/ผู้นำเข้าที่ขึ้นทะเบียนตำรับยา
- ฐานข้อมูลยาเสพติดและวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท
- ❖ ฐานข้อมูลผลิตภัณฑ์ยาของหน่วยงานราชการและรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ ได้แก่
  - โรงงานเภสัชกรรมทหาร
  - สถานเสาวภา สภากาชาดไทย
  - องค์การเภสัชกรรม
- ❖ ฐานข้อมูลของศูนย์ข้อมูลข่าวสารด้านเวชภัณฑ์ กระทรวงสาธารณสุข

โครงสร้างของรหัสมาตรฐานด้านยา

รหัสมาตรฐานด้านยา ประกอบด้วยชุดของรหัสต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- ❖ ประเภทของยา (1 หลัก)
- ❖ ตัวยา (10 หลัก)
- ❖ ความแรงของยา (5 หลัก)
- ❖ รูปแบบของยา (3 หลัก)
- ❖ ผู้ผลิต/ผู้นำเข้า (5 หลัก)

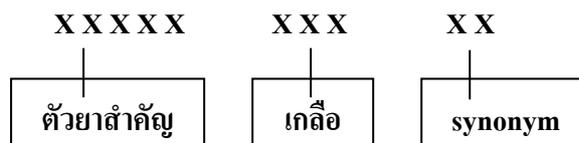
ประเภทของยา กำหนดรหัส ดังนี้

- 1 ตำรับยาเดี่ยว
- 2 ตำรับยาผสม
- 3 ยาที่ผลิตใช้เอง
- 4 ยาสมุนไพร
- 5-9 สงวนไว้ในอนาคต

ตัวยา มีการกำหนดรหัส โดยแบ่งเป็น

รหัสยาเดี่ยว

- ❖ อ้างอิงตามรหัสยา IOWA ของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ซึ่งมี 16 หลัก โดยกลุ่มยา IOWA ที่มี 6 หลักออกใช้เฉพาะ 10 หลักหลัง

- ❖ โปรแกรมบริหารคลังเวชภัณฑ์ (Smart INV) เพื่อให้ข้อมูลยาของหน่วยงานต่าง ๆ เป็นมาตรฐานเดียวกัน เอื้อต่อการเชื่อมโยง/แลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน รวมถึงการจัดทำข้อมูลในภาพรวมของประเทศ
- ❖ การรายงานข้อมูลตามโครงการ GFMS โดยมีแผนที่จะทำ mapping รหัสมาตรฐานกับรหัสยาที่กระทรวงการคลังจัดทำขึ้นสำหรับใช้ในการรายงานการสั่งซื้อยาของหน่วยงานต่าง ๆ ตามโครงการ GFMS เพื่อช่วยให้หน่วยงานสามารถดึงข้อมูลที่มีอยู่ในระบบงานออกมาใช้ในการรายงานได้โดยอัตโนมัติและลดการทำงานที่ซ้ำซ้อนลง
- ❖ ระบบงานที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลด้านยาในโครงการต่าง ๆ ของ สปสช. เช่น การจัดเก็บข้อมูลการแพทย์ในสมาร์ตการ์ด ระบบ VMI ของโครงการยาเอดส์ เป็นต้น

ล่าสุด สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ มีโครงการที่จะเสนอให้กำหนดรหัสมาตรฐานด้านยาของสำนักพัฒนาระบบบริการสุขภาพ เป็นรหัสมาตรฐานของกระทรวงสาธารณสุข รวมทั้งจัดทำระบบเชื่อมโยงระหว่างรหัสยาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา สำนักพัฒนาบริการสุขภาพ กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กรมบัญชีกลาง องค์การเภสัชกรรม เพื่อให้บริการแก่สถานบริการสาธารณสุขในการใช้ประโยชน์ต่อการดำเนินงานของหน่วยงาน โดยมีข้อสรุปเบื้องต้นให้ใช้รหัสมาตรฐานด้านยาดังกล่าวเป็นรหัสหลักในการเชื่อมโยง